

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. liepos 13 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Vartotojų apsauga – Direktyva 93/13/EEB – Nesąžiningos sąlygos sutartyse su vartotojais – Hipoteka užtikrintos paskolos sutartys – Sąlyga, numatanti kintamąją palūkanų normą – Lyginamasis indeksas, grindžiamas kredito įstaigų suteikiamų hipotekomis užtikrintų paskolų bendros kredito kainos metinėmis normomis (BKKN) – Norminiu arba administraciniu aktu nustatytas indeksas – Šio akto preambulėje nurodyta informacija – Kontrolė, susijusi su skaidrumo reikalavimu – Nesąžiningumo vertinimas“

Byloje C-265/22

dėl *Juzgado de Primera Instancia n. 17 de Palma de Mallorca* (Maljorkos Palmos pirmosios instancijos teismas Nr. 17, Ispanija) 2022 m. balandžio 19 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2022 m. balandžio 20 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

ZR,

PI

prieš

Banco Santander SA

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkė L. S. Rossi, teisėjai J.-C. Bonichot ir O. Spineanu-Matei (pranešėja),

generalinė advokatė L. Medina,

posėdžio sekretorė L. Carrasco Marco, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2023 m. kovo 16 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– PI ir ZR, atstovaujamų *abogados* F. Fuster-Fabra Toapanta ir A. Rebollo Redondo,

* Proceso kalba: ispanų k.

- *Banco Santander SA*, atstovaujamos *abogados* J. M. Rodríguez Cárcamo ir A. M. Rodríguez Conde,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos A. Ballesteros Panizo,
- Europos Komisijos, atstovaujamos S. Pardo Quintillán ir N. Ruiz García,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl, pirma, 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 („Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva“) (OL L 149, 2005, p. 22), 5 ir 7 straipsnių ir, antra, 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 3 straipsnio 1 dalies, 4 bei 5 straipsnių ir 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ZR ir PI ginčą su *Banco Santander SA* dėl sąlygos, kurioje numatyta ZR ir PI suteiktai hipoteka užtikrintai paskolai (ją suteikė *Banco Santander* teisinė pirmtakė) taikomos palūkanų normos periodinė peržiūra, galiojimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 93/13

- 3 Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalyje numatyta:
„Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.“
- 4 Šios direktyvos 4 straipsnyje numatyta:
„1. Nepažeidžiant 7 straipsnio, sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas, atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį, ir sutarties sudarymo metu nurodant visas sutarties sudarymo aplinkybes ir visas kitas tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygas [Nepažeidžiant 7 straipsnio, sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas, atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį, ir

remiantis sudarant sutartį buvusiomis visomis aplinkybėmis ir visomis kitomis tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygomis].

2. Sąlygų nesąžiningumo vertinimas nėra susijęs nei su pagrindinio sutarties dalyko apibrėžimu, nei su kainos ir atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, jei šios sąlygos pateikiamos aiškia, suprantama kalba.“

5 Minėtos direktyvos 5 straipsnyje numatyta:

„Tose sutartyse, kur visos ar tam tikros vartotojui siūlomos sąlygos pateikiamos raštu, jos visada turi būti išdėstomos aiškia, suprantama kalba. Atsiradus abejonių dėl sąlygos reikšmės, interpretuojama vartotojo naudai. Ši taisyklė dėl interpretavimo netaikoma 1 straipsnio 2 dalyje nustatytų procedūrų atveju.“

Direktyva 2005/29

6 Direktyvos 2005/29 19 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję iki 2007 m. birželio 12 d., įgyvendina šią direktyvą, ir apie tai nedelsdamos praneša Europos Komisijai. Šios nuostatos turėjo būti pradėtos taikyti iki 2007 m. gruodžio 12 d.

Ispanijos teisė

7 *Código Civil* (Civilinis kodeksas) 1258 straipsnyje nustatyta:

„Sutartys sudaromos paprastu susitarimu ir nuo sudarymo momento atsiranda prievolė ne tik vykdyti tai, dėl ko buvo aiškiai susitarta, bet ir patirti visas pasekmes, kurios pagal savo pobūdį neprieštarauja sąžiningumo principui, sandorių papročiams ir įstatymui.“

8 Direktyva 93/13 į Ispanijos teisę perkelta 1998 m. balandžio 13 d. *ley 7/1998, sobre condiciones generales de la contratación* (Įstatymas Nr. 7/1998 dėl bendrųjų sutarčių sąlygų; BOE, Nr. 89, 1998 m. balandžio 14 d., p. 12304).

9 Šio įstatymo 7 straipsnyje nustatyta:

„Laikoma, kad sutartyje nėra šių bendrųjų sąlygų:

- a) sąlygų, su kuriomis vartotojas neturėjo realios galimybės išsamiai susipažinti sudarydamas sutartį arba jos nepasirašytos, jei reikia, kaip reikalaujama pagal 5 straipsnį;
- b) sąlygos, kurios yra neįskaitomos, dviprasmiškos, neaiškos arba nesuprantamos, nebent, kiek tai susiję su šiomis sąlygomis, asmuo su jomis aiškiai sutiko raštu ir jos atitinka specialias teisės nuostatas, reglamentuojančias sutarčių sąlygų skaidrumą šioje srityje.“

10 Šio įstatymo 8 straipsnyje nustatyta:

„1. Niekinėmis laikomos bendrosios sąlygos, kurios sutarties šalies nenaudai pažeidžia šio įstatymo ar bet kurios kitos imperatyvios ar draudžiamosios normos nuostatas, nebent jos nustato kitokias sankcijas už jų pažeidimą.

2. Konkrečiai kalbant, niekinės yra sutartyse su vartotojais įtvirtintos nesąžiningos bendrosios sąlygos <...>“

- 11 1991 m. sausio 10 d. *ley 3/1991, de Competencia Desleal* (Įstatymas Nr. 3/1991 dėl nesąžiningos konkurencijos; BOE, Nr. 10, 1991 m. sausio 11 d., p. 959), 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Nesąžiningu laikomas bet koks elgesys, kuris objektyviai prieštarauja sąžiningumo reikalavimams.

Santykių su vartotojais ir naudotojais srityje sąžiningumo reikalavimams prieštaraujančiu verslininko elgesiu laikomi veiksmai, neatitinkantys taisyklių dėl profesinio atidumo, suprantamo kaip tam tikrų įgūdžių ir rūpestingumo standartas, kurio galima tikėtis iš verslininko ir kuris atitinka sąžiningą rinkos praktiką, ir labai iškreipiantys arba galintys iškreipti vidutinio vartotojo ar vidutinio tikslinės grupės nario ekonominį elgesį, jeigu komercinė praktika nukreipta į tam tikrą vartotojų grupę.

Šiame įstatyme vartotojo ar naudotojo ekonominis elgesys – tai bet koks vartotojo ar naudotojo sprendimas imtis veiksmų ar nuo jų susilaikyti, kiek tai susiję su:

- a) pasiūlymo ar tiekėjo pasirinkimu.
- b) prekės ar paslaugos įsigijimu ir prireikus šio įsigijimo tvarka ir sąlygomis.
- c) visos ar dalies kainos sumokėjimu ar kitu mokėjimo būdu.

<...>“

- 12 Šio įstatymo 7 straipsnyje „Klaidinantis informacijos neatskleidimas“ numatyta:

„1. Informacijos, reikalingos tam, kad adresatas priimtų ar galėtų priimti informaciją pagrįstą sprendimą dėl savo ekonominio elgesio, neatskleidimas ar nuslėpimas laikomas nesąžiningu elgesiu. Taip pat nesąžiningai elgiamasi tuo atveju, jei pateikta informacija nelabai aiški, nesuprantama, dviprasmiška ir pateikta ne laiku arba iš jos negalima sužinoti komercinio šių veiksmų tikslo, kai jis nėra akivaizdus iš konteksto.

2. Siekiant nustatyti 1 dalyje nurodyto elgesio klaidinantį pobūdį, atsižvelgiama į faktines jo aplinkybes, visų pirma visas jo ypatybes ir aplinkybes, taip pat į naudojamų komunikacijos priemonių ribotumą.“

- 13 *Banco de España* (Ispanijos bankas) 1990 m. rugsėjo 7 d. priėmė *circular 8/1990, a entidades de crédito, sobre transparencia de las operaciones y protección de la clientela* (Aplinkraštis Nr. 8/1990 dėl sandorių skaidrumo ir vartotojų apsaugos, skirtas kredito įstaigoms (BOE, Nr. 226, 1990 m. rugsėjo 20 d., p. 27498). Jis buvo iš dalies pakeistas, be kita ko, 1994 m. liepos 22 d. *circular 5/1994, a entidades de crédito* (Aplinkraštis 5/1994, skirtas kredito įstaigoms; BOE, Nr. 184, 1994 m. rugpjūčio 3 d., p. 25106). Po pakeitimo Aplinkraščiu 5/1994, Aplinkraštyje 8/1990 buvo nustatyti tam tikri hipoteka užtikrintoms paskoloms taikytini oficialūs lyginamieji indeksai ar palūkanų normos. Tarp jų – įvairios hipoteka užtikrintų, ilgiau nei trejiems metams suteiktų paskolų, skirtų būstui, kurio kaina laisvai nustatoma, įsigyti, vidutinės palūkanų normos (toliau – IRPH), taikomos bankų suteikiamoms paskoloms (toliau – bankų IRPH) ir kredito įstaigų suteikiamoms paskoloms (kredito įstaigų IRPH).

- 14 Aplinkraščio 5/1994 (pirmesniame šio sprendimo punkte nurodytas aplinkraštis, kuriuo padaryti pakeitimai), preambulėje buvo numatyta:

„Remiantis paskutine analize, pasirinktos orientacinės palūkanų normos yra [bendros kredito kainos metinės normos (BKKMN)]. Vidutinės bankų ir visų kredito įstaigų hipoteka užtikrintų paskolų, skirtų būstui, kurio kaina laisvai nustatoma, išgyti paskolų palūkanų normos iš esmės yra BKKMN, nes apima, be kita ko, komisinių mokesčių poveikį. Taigi tai, kad jos tiesiogiai ir įprastai taikomos kaip sutartyje numatytos palūkanų normos, reiškia, jog hipotekinio sandorio BKKMN yra didesnė už rinkoje taikomą normą. Siekiant šio sandorio BKKMN priderinti prie rinkos BKKMN, reikia taikyti neigiamą maržą, kurios dydis priklauso nuo sandorio komisinių mokesčių ir mokėjimų dažnumo.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 15 2006 m. gegužės 12 d. ZR ir PI su *Banco Santander* teisine pirmtake sudarė hipoteka užtikrintos paskolos sutartį dėl 197 934,54 EUR sumos.
- 16 Pagal šios sutarties 3bis straipsnį (toliau – ginčijama sąlyga) palūkanų norma yra kintamoji, nauja palūkanų norma turi būti nustatyta baigiantis kiekvienam dvylikos mėnesių laikotarpiui ateinantiems dvylikai mėnesių ir taip iki kol pasibaigia šios sutarties galiojimas. Nauja palūkanų norma nustatoma atsižvelgiant į „orientacinę palūkanų normą“, t. y. kredito įstaigų IRPH, padidintą 0,20 procentinio punkto, arba į „pakaitinę orientacinę palūkanų normą“, t. y. bankų IRPH, padidintą 0,50 procentinio punkto.
- 17 Ginčijamos sąlygos 3 dalyje orientacinę palūkanų norma apibrėžta taip:
- „Orientacinę palūkanų norma yra [kredito įstaigų IRPH], apibrėžiama kaip paprastas vidutinių palūkanų normų svertinis vidurkis, gautas įvertinus skolinamą sumą, kuri trejų metų ar ilgesniam terminui suteikta hipoteka užtikrintų būsto, kurio kaina laisvai nustatoma, paskolų sandoriais, sudarytais ar atnaujintais [visų įstaigų, t. y.] bankų, taupomųjų bankų ir hipotekos kredito įstaigų tą mėnesį, su kuriuo susietas indeksas, remiantis paskutine vidutine palūkanų norma, Ispanijos banko paskelbta [BOE] prieš prasidedant kiekvienam naujam palūkanų laikotarpiui ir per tris kalendorinius mėnesius iki jo.“
- 18 Šioje 3 dalyje analogiškai apibrėžta pakaitinė orientacinę palūkanų norma, kuri taikoma tuo atveju, kai nepaskelbiama orientacinę palūkanų norma.
- 19 Ginčijamoje sąlygoje taip pat patikslinta, kad orientacinę palūkanų norma ir pakaitinė orientacinę palūkanų norma aprašytos Aplinkraščio Nr. 8/1990 VIII priede.
- 20 2020 m. vasario 13 d. ZR ir PI kreipėsi į *Juzgado de Primera Instancia n. 17 de Palma de Mallorca* (Maljorkos Palmos pirmosios instancijos teismas Nr. 17, Ispanija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, su prašymu pripažinti ginčijamą sąlygą negaliojančia dėl jos nesąžiningumo ir įpareigoti *Banco Santander* atlyginti žalą, kurią jie teigė patyrę dėl šios sąlygos taikymo.
- 21 ZR ir PI šiame teisme teigia, kad tai, jog ginčijamoje sąlygoje numatyta, kad kasmet peržiūrint jų paskolos palūkanų normą taikomos IRPH, kurios gali būti šiek tiek padidinamos, t. y. 0,20 procentinio punkto kredito įstaigų IRPH atveju, arba 0,50 procentinio punkto – bankų IRPH

atveju, yra klaidinanti informacija. Iš tiesų toks pateikimas, t. y. santykinai ribotas padidėjimas, skatina skolininkus imti paskolą, kurios palūkanų norma gali būti peržiūrinama atsižvelgiant į IRPH, o ne į Europos tarpbankinės rinkos palūkanų vidutinę normą (toliau – *Euribor* indeksas), nors, padidinus daug daugiau, net apie 2 %, remiantis *Euribor* indeksu būtų galima taikyti mažesnę patikslintą palūkanų normą. Tai matyti iš aplinkybės, kad, priešingai nei *Euribor* indeksas, IRPH apskaičiuojamos remiantis palūkanų norma, į kurią įtraukti komisiniai mokesčiai. Ieškovų pagrindinėje byloje teigimu, žala, kurią jie patyrė dėl ginčijamos sąlygos taikymo, sudaro 39 799,25 EUR.

- 22 Atsakovė pagrindinėje byloje ginčija šį reikalavimą tiek dėl teiginio, kad ginčijama sąlyga yra nesąžininga, tiek dėl tariamos žalos įvertinimo. Ji taip pat teigia, kad dėl šios sąlygos buvo atskirai derėtasi ir kad iš esmės ji teisėta, nes IRPH yra oficialūs ir vieši indeksai, taigi prieinami vartotojams, todėl vartotojai, remdamiesi pagrindinėje byloje nagrinėjamoje sutartyje esančiais duomenimis, gali sužinoti reikšmingus duomenis apie jų apskaičiavimo metodą ir istorinę raidą.
- 23 Vykstant procesui prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusiame teisme, ieškovai pagrindinėje byloje, be kita ko, teigė, kad ginčijama sąlyga turi būti pripažinta negaliojančia, nes joje IRPH nurodyta kaip orientacinė norma, taikoma periodiškai peržiūrint atitinkamos paskolos palūkanų normą, todėl turėjo būti numatytas neigiamos maržos, kaip to reikalaujama Aplinkraštyje 5/1994, o ne teigiamos maržos taikymas.
- 24 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas pabrėžia, kad Aplinkraščio 5/1994 preambulė neturi norminės galios. Vis dėlto, jo nuomone, ji rodo, jog šį aplinkraštį parengusi administracinė institucija manė, kad prekiaujant produktais, kuriuose remiamasi IRPH, turėtų būti taikoma neigiamą marža.
- 25 Dėl ginčijamos sąlygos išdėstymo prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas pažymi, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje sutartyje nėra nurodymų, esančių šioje preambulėje, dėl neigiamos maržos taikymo IRPH, siekiant jas priderinti prie rinkos palūkanų normos.
- 26 Dėl ginčijamos sąlygos poveikio šis teismas pabrėžia, kad rėmimasis IRPH iš esmės yra nepalankus paskolų gavėjams, nes tokį indeksą sudaro visų atitinkamo laikotarpio paskolų sandorių palūkanų normų vidurkis, o šių palūkanų normų dalį jau sudaro komisiniai mokesčiai ir papildomi mokesčiai.
- 27 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas mano, kad tai, jog paskolos gavėjai nebuvo supažindinti su Aplinkraščio 5/1994 preambulės turiniu, vadinasi, ir su IRPH ypatybėmis, taip pat tai, kad apskritai nebuvo informuoti apie atitinkamus IRPH ir *Euribor* indekso lygius, gali prieštarauti sąžiningumui ir lemti disbalansą vartotojų nenaudai, o tai pateisintų ginčijamos sąlygos kvalifikavimą kaip nesąžiningos.
- 28 Be to, jis mano, kad nesupažindinimas su Aplinkraščio 5/1994 preambulės turiniu ir šiek tiek mažesnės teigiamos maržos, palyginti su taikomomis paskoloms, kurių palūkanų norma nustatoma remiantis *Euribor* indeksu, taikymas gali būti komercinė strategija, kurios tikslas – sudaryti įspūdį, kad palūkanų našta bus palanki. Atvirkščiai, asmenų, siekiančių gauti paskolą, supažindinimas su Aplinkraščio 5/1994 preambulėje esančia informacija leistų jiems priimti informaciją pagrįstą sprendimą.

- 29 Šiame kontekste prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad ginčijamos sąlygos įtraukimas į pagrindinėje byloje nagrinėjamą paskolos sutartį galėtų būti laikomas nesąžininga komercine veikla, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2005/29 5 straipsnio 1 dalies b punktą, nes jis iš esmės iškreipia arba gali iškreipti vidutinio vartotojo ekonominę elgesį dėl to, kad nėra informacijos apie būtinybę taikyti neigiamą maržą, kai orientacinė palūkanų norma yra IRPH. Šiuo klausimu jis pažymi, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją nesąžiningos komercinės veiklos, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 2005/29, buvimas, kiek tai susiję su sutarties sąlyga, yra šios sąlygos nesąžiningumo vertinimo aspektas.
- 30 Šiomis aplinkybėmis *Juzgado de Primera Instancia n.º 17 de Palma de Mallorca* (Maljorkos Palmos pirmosios instancijos teismas Nr. 17) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar, atsižvelgiant į tai, kad nustatant [kredito įstaigų IRPH] įtraukiami ir komisiniai mokesčiai bei nominalioms palūkanų normoms taikomos maržos, todėl vartotojui tenka didesnė palūkanų našta nei taikant kitas rinkoje esančias BKKMN, ir į tai, kad pagal <...> Aplinkraštį 5/1994 <...>, kuris yra reguliavimo institucijos norminis aktas, šios maržos turi būti neigiamos, bet finansų įstaigos šio reikalavimo apskritai nepaisė ir nevykdė, aplinkybė, kad visiškai nukrypstama nuo reguliavimo institucijos norminio akto, prieštarauja Direktyvos [2005/29] 5 ir 7 straipsniams?
 2. Nustačius, kad pagal Direktyvos [2005/29] 5 ir 7 straipsnius draudžiama nukrypti nuo pirma nurodyto norminio akto, ar, remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija, suformuota byloje C-689/20, tokia nesąžininga praktika yra elementas, kuriuo galima remtis vertinant sąlygos nesąžiningumą, ir yra draudžiama pagal Direktyvos [93/13] 3 ir 4 straipsnius?
 3. Ar tai, kad visiškai nebuvo atsižvelgta į <...> Aplinkraštį 5/1994, skirtą finansų sektoriui, tačiau visuotinai nežinomą visuomenei, ir yra pripažinta, kad pagal Direktyvos 2005/29 7 straipsnį draudžiama į jį neatsižvelgti, yra elementas, kuriuo galima remtis vertinant sąlygos nesąžiningumą pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį, ir, jei reikia, [IRPH] indeksui, kurį sudaro „lyginamasis indeksas ir marža“, turi būti taikoma skaidrumo kontrolė?
 4. Ar pagal Direktyvos [93/13] 3 straipsnio 1 dalį ir 4 bei 5 straipsnius draudžiama nacionalinių teismų praktika, [pagal kurią] neigiamos maržos netaikymas IRPH [nėra] nesąžininga praktika, nepaisant Aplinkraščio [5/1994] preambulėje šiuo klausimu nustatytos pareigos ir to, kad [paskolos, kurių kintamoji palūkanų norma nustatoma remiantis] IRPH, kuris yra mažiau palankus nei visos esamos BKKMN, buvo suteiktos taip, tarsi būtų tokie pat palankūs produktai kaip [paskolos, kurių kintamoji palūkanų norma nustatoma remiantis] *Euribor* [indeksu], neatsižvelgiant į būtinybę [taikyti IRPH] neigiamą maržą, todėl atitinkamų sutarčių sąlygos, kuriose numatytas toks IRPH taikymas, galėtų būti pripažintos neveikiančiomis dėl jų niekinio pobūdžio, bankai galėtų būti įpareigoti jų netaikyti dėl to, kad šios paslaugos pardavimas pažeidžiamiems vartotojams gali turėti poveikį jų ekonominiam elgesiui, o tos sąlygos galėtų būti pripažintos neįtrauktomis į nesąžiningas komercines sutartis, nes tai buvo padaryta [siekiant nustatyti] [palūkanų normą] pažeidžiant Direktyvą [2005/29]?

5. Ar pagal Direktyvos [93/13] 6 straipsnio 1 dalį draudžiama netikrinti sąlygos [pagal kurią paskolos sutarties kintamoji palūkanų norma nustatoma remiantis IRPH] įtraukimo į sutartį ir nesąžiningumo, kai marža nustatyta neaiškiai, nors banko pateiktame pasiūlyme turi būti taikoma neigiama marža, o prieš sudarant sutartį vartotojas nebuvo informuotas, kokia yra su jo paskolai taikomomis palūkanomis susijusi ekonominė praktika, taip pažeidžiant Direktyvą 2005/29?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo, antrojo, trečiojo ir penktojo klausimų priimtinumą

- 31 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia, kad Teisingumo Teismas iš esmės išaiškintų, ar su Direktyvos 2005/29 5 ir 7 straipsniais suderinama verslininko ir vartotojo sudaryta paskolos su kintamąja palūkanų norma sutartis, kurios vienoje iš sąlygų, nustatančioje periodinės palūkanų normos peržiūros tvarką, remiamasi oficialiu indeksu ir jis padidinamas, ir taip nukrypstama nuo teisės akte, kuriame kompetentinga institucija nustatė šį indeksą, pateiktų nurodymų, kad, priešingai, atsižvelgiant į jo apskaičiavimo metodą, reikėtų taikyti neigiamą maržą siekiant paskolos BKKMN priderinti prie rinkos BKKMN.
- 32 Antruoju ir trečiuoju klausimais šis teismas prašo patikslinti tam tikrus dalykus tuo atveju, jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai.
- 33 Galiausiai penktuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, kaip aiškinti Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį tuo atveju, kai sudarytoje paskolos sutartyje palūkanų norma nurodyta klaidinančiai, nesilaikant Direktyvos 2005/29 reikalavimų.
- 34 Pagal suformuotą jurisprudenciją nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės išaiškinimo taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2020 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Dokumentų klastojimas)*, C-510/19, EU:C:2020:953, 26 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 35 Tam, kad Teisingumo Teismas galėtų pateikti nacionaliniam teismui naudingą Sąjungos teisės išaiškinimą, remiantis Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnio c punktu, prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti išdėstytos priežastys, kurios paskatino prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teisnę iškelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, taip pat nurodytas ryšys, kurį jis nustatė tarp šių nuostatų ir pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų (2023 m. sausio 26 d. Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti (Biometrinių ir genetinių duomenų registravimas policijoje)*, C-205/21, EU:C:2023:49, 55 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 36 Pirmasis, antrasis, trečiasis ir penktasis klausimai suponuoja, kad Direktyva 2005/29 taikytina pagrindinėje byloje.

- 37 Reikia priminti, kad nauja teisės norma taikoma nuo akto, kuriame ji įtvirtinta, įsigaliojimo, ir, nors netaikoma galiojant ankstesniam teisės aktui atsiradusioms ir galutinai susidariusioms teisinėms situacijoms, ji taikoma būsimoms jų pasekmėms ir naujoms teisinėms situacijoms. Laikantis teisės aktų negaliojimo atgaline data principo, kitaip yra tik tuo atveju, jei nauja teisės norma priimama kartu su specialiomis nuostatomis, kuriomis nustatomos konkrečios jos taikymo laiko atžvilgiu sąlygos (2010 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Stichting Natuur en Milieu ir kt.*, C-266/09, EU:C:2010:779, 32 punktas ir 2015 m. kovo 26 d. Sprendimo *Komisija / Moravia Gas Storage*, C-596/13 P, EU:C:2015:203, 32 punktas).
- 38 Konkrečiai dėl direktyvų reikia pažymėti, kad apskritai laiko atžvilgiu tik teisinės situacijos, susiklosčiusios pasibaigus direktyvos perkėlimo terminui, patenka į šios direktyvos taikymo sritį (šiuo klausimu žr. 2019 m. sausio 15 d. Sprendimo *E. B.*, C-258/17, EU:C:2019:17, 53 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 39 Pagal Direktyvos 2005/29 19 straipsnį valstybės narės ne vėliau kaip iki 2007 m. birželio 12 d. turėjo priimti ir paskelbti šiai direktyvai įgyvendinti būtinas nuostatas ir šios nuostatos turėjo būti pradėtos taikyti ne vėliau kaip iki tų pačių metų gruodžio 12 d.
- 40 Ispanijos Karalystė ir Komisija per teismo posėdį nurodė, kad Direktyva 2005/29 galiausiai buvo perkelta į Ispanijos teisę 2009 m. gruodžio 30 d. Įstatymu Nr. 29/2009, *por la que se modifica el régimen legal de la competencia desleal y de la publicidad para la mejora de la protección de los consumidores y usuarios* (Įstatymas Nr. 29/2009, kuriuo iš dalies keičiama nesąžiningos konkurencijos ir reklamos teisinė tvarka siekiant pagerinti vartotojų ir naudotojų apsaugą) (BOE, Nr. 315, 2009 m. gruodžio 31 d., p. 112039).
- 41 Tuo remiantis darytina išvada, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutarties sudarymo dieną, t. y. 2006 m. gegužės 12 d., Direktyva 2005/29 nebuvo taikoma.
- 42 Taigi šios direktyvos aiškinimas nesusijęs su pagrindinės bylos baigtimi, vadinasi, pirmasis, antrasis ir trečiasis klausimai, taip pat iš dalies penktasis klausimas, kiek jie tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su šiuo aiškinimu, yra nepriimtini.
- 43 Kalbant apie penktąjį klausimą, kiek jis susijęs su Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimu, prašyme priimti prejudicinį sprendimą nepateikta Procedūros reglamento 94 straipsnio c punkte reikalaujama informacija, kuri leistų Teisingumo Teismui naudingai atsakyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, nes šiame prašyme nenurodytos priežastys, paskatinusios šį teismą kelti klausimą dėl minėtos nuostatos išaiškinimo.
- 44 Taigi penktasis klausimas yra ir visiškai nepriimtinas.

Dėl ketvirtąjo klausimo

- 45 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis ir 4 bei 5 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama nacionalinių teismų praktika, pagal kurią nėra nesąžininga paskolos sutarties su kintamąja palūkanų norma sąlyga, pagal kurią, kaip lyginamuoju indeksu remiamasi IRPH ir jis padidinamas, nepaisant Aplinkraščio 5/1994 preambulėje pateiktų nurodymų.

- 46 Pirmiausia reikia pažymėti, kad, pirma, nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą tiksliai nenurodytas šiame klausime minimos nacionalinių teismų praktikos turinys, todėl Teisingumo Teismas neturi būtinos informacijos, kad galėtų pateikti atsakymą, atsižvelgdamas į šią praktiką.
- 47 Antra, iš nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateiktų samprotavimų matyti, kad šis klausimas susijęs ne tik su tuo, kad ginčijamoje sąlygoje nenumatytas neigiamos maržos taikymas IRPH, kuriuo remiamasi kaip lyginamuoju indeksu, siekiant atsižvelgti į IRPH apskaičiavimo metodo poveikį, aprašytą Aplinkraščio 5/1994 preambulėje, bet ir su tuo, kad paskolos gavėjai per ikisutartinį etapą nebuvo informuoti apie minėtų nurodymų buvimą ir turinį (tai patvirtina, be kita ko, Direktyvos 93/13 5 straipsnio, susijusio su skaidrumo reikalavimu, paminėjimas).
- 48 Galiausiai, trečia, iš šių samprotavimų taip pat matyti, kad, viena vertus, ginčijamoje sąlygoje daroma nuoroda į Aplinkraštį 8/1990 tiek, kiek šiame aplinkraštyje (VIII priede) aprašomi IRPH, ir, kita vertus, kad preambulė, kurioje aprašomas IRPH apskaičiavimo metodo poveikis, yra ne šiame aplinkraštyje, o Aplinkraštyje 5/1994 (abu šie aplinkraščiai buvo oficialiai paskelbti).
- 49 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis ir 4 bei 5 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad, vertinant hipoteka užtikrintos paskolos su kintamąja palūkanų norma sutarties sąlygos, pagal kurią periodiškai peržiūrint šiai paskolai taikomą palūkanų normą kaip lyginamuoju indeksu remiamasi oficialiai paskelbtame aplinkraštyje nustatytu indeksu ir jis padidinamas, skaidrumą ir galbūt nesąžiningumą, yra svarbi kitame aplinkraštyje esanti informacija, kad, atsižvelgiant į šio indekso apskaičiavimo metodą, jam turi būti taikoma neigiama marža, siekiant tą palūkanų normą priderinti prie rinkos normos.
- 50 Svarbu pažymėti, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją šis teismas toje srityje turi kompetenciją aiškinti Direktyvos 93/13 sąvokas ir kriterijus, kuriuos nacionalinis teismas gali arba turi taikyti vertindamas sutarties sąlygą pagal direktyvos nuostatas, turint omenyje tai, kad šis nacionalinis teismas, remdamasis minėtais kriterijais ir atsižvelgdamas į nagrinėjamo atvejo aplinkybes, turi priimti sprendimą dėl tam tikros sutarties sąlygos konkretaus kvalifikavimo. Iš to matyti, kad Teisingumo Teismas turi tik pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui gaires, į kurias jis turi atsižvelgti (šiuo klausimu žr. 2014 m. sausio 16 d. Sprendimo *Constructora Principado*, C-226/12, EU:C:2014:10, 20 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; taip pat 2020 m. kovo 3 d. Sprendimo *Gómez del Moral Guasch*, C-125/18, EU:C:2020:138, 52 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 51 Pirma, dėl sutarties sąlygų skaidrumo reikalavimo, išplaukiančio iš Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalies ir 5 straipsnio, reikia priminti, kad prieš sudarant sutartį informacija apie sutarties sąlygas ir jos sudarymo pasekmes vartotojui yra ypač svarbi. Būtent remdamasis šia informacija jis nusprendžia, ar nori būti saistomas sąlygų, kurias iš anksto suformuluoja verslininkas (2017 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Andriciuc ir kt.*, C-186/16, EU:C:2017:703, 48 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 52 Kadangi minėtoje direktyvoje nustatyta apsaugos sistema pagrįsta idėja, kad vartotojas yra silpnesnėje padėtyje nei verslininkas, dėl, be kita ko, turimos informacijos lygio, šis skaidrumo reikalavimas turi būti aiškinamas plačiai (šiuo klausimu žr. 2017 m. rugsėjo 20 d. *Andriciuc ir kt.*, C-186/16, EU:C:2017:703, 44 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 53 Vadinas, reikalavimas, kad sutarties sąlyga būtų surašyta aiškiai ir suprantamai, reiškia, kad paskolos sutarčių atveju finansų įstaigos turi suteikti paskolos gavėjams pakankamai informacijos, kad jie galėtų priimti atsargius ir informacija pagrįstus sprendimus (šiuo klausimu žr. 2017 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Andriciuc ir kt.*, C-186/16, EU:C:2017:703, 51 punktą). Nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į visas sutarties sudarymo aplinkybes, turi patikrinti, ar vartotojui buvo perduota visa informacija, kuri gali turėti įtakos jo išsipareigojimų apimčiai ir leidžia įvertinti, be kita ko, visą jo paskolos kainą (šiuo klausimu žr. 2017 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Andriciuc ir kt.*, C-186/16, EU:C:2017:703, 47 punktą).
- 54 Atliekant šį vertinimą lemiamą reikšmę turi, pirma, tai, ar sąlygos surašytos aiškiai ir suprantama kalba, kad leistų vidutiniam vartotojui, t. y. pakankamai informuotam ir protingai pastabiam bei nuovokiam vartotojui, įvertinti šią kainą, ir, antra, tai, ar kredito sutartyje nurodyta informacija, kuri, atsižvelgiant į šioje sutartyje nurodytų prekių ir paslaugų pobūdį, laikoma esmine, ar ne (šiuo klausimu žr. 2017 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Andriciuc ir kt.*, C-186/16, EU:C:2017:703, 47 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 55 Konkrečiau kalbant apie sąlygą, kurioje hipoteka užtikrintos paskolos sutartyje numatytas atlygis už šią paskolą sumokant palūkanas, apskaičiuotas pagal kintamąją palūkanų normą, nustatytą, kaip pagrindinėje byloje, remiantis oficialiu indeksu, pažymėtina, kad skaidrumo reikalavimas turi būti suprantamas kaip reiškiantis, be kita ko, kad vidutiniam, pakankamai informuotam ir protingai pastabiam bei nuovokiam vartotojui turi būti sudaryta galimybė suprasti, kaip konkrečiai veikia šios palūkanų normos apskaičiavimo metodas, ir taip, remiantis tiksliais ir suprantamais kriterijais, įvertinti tokios sąlygos ekonomines pasekmes (jos gali būti didelės) jo finansiniams išsipareigojimams (2020 m. kovo 3 d. Sprendimo *Gómez del Moral Guasch*, C-125/18, EU:C:2020:138, 51 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 56 Tarp reikšmingų aplinkybių, į kurias nacionalinis teismas turi atsižvelgti atlikdamas šiuo klausimu reikalingus patikrinimus, yra ne tik per derybas dėl atitinkamos paskolos sutarties paskolos davėjo suteiktos informacijos turinys, bet ir tai, ar pagrindinė informacija, susijusi su lyginamojo indekso apskaičiavimu, dėl jos paskelbimo yra lengvai prieinama (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 3 d. Sprendimo *Gómez del Moral Guasch*, C-125/18, EU:C:2020:138, 52, 53 ir 56 punktus).
- 57 Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, pirma, pagrindinėje byloje nagrinėjamas lyginamasis indeksas buvo nustatytas *Boletín Oficial del Estado* paskelbtame Aplinkraštyje 8/1990. Antra, ginčijamoje sąlygoje nurodyta, kad šis indeksas aprašytas šio aplinkraščio VIII priede ir kad tą aplinkraščių priėmė Ispanijos bankas.
- 58 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įsitikinti, ar taip pateiktos informacijos pakako, kad vidutinis, pakankamai informuotas ir protingai pastabus bei nuovokus vartotojas galėtų iš tikrųjų susipažinti su ginčijamoje sąlygoje nurodyto lyginamojo indekso apskaičiavimo tvarka.
- 59 Aiškindamasis, ar to, kad iš tikrųjų buvo susipažinta su ginčijamoje sąlygoje nurodyto lyginamojo indekso apskaičiavimo tvarka, apibrėžta Aplinkraščio 8/1990 VIII priede, pakanka, kad vidutinis vartotojas galėtų ją suprasti ir suvokti jos ekonomines pasekmes, nors jam nepateikta Aplinkraščio 5/1994 preambulėje esanti informacija, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atsižvelgti į šios informacijos svarbą šiam vartotojui siekiant teisingai įvertinti pagrindinėje byloje nagrinėjamos hipoteka užtikrintos paskolos sutarties sudarymo ekonomines pasekmes. Šiuo klausimu svarbus tokios informacijos naudingumo vartotojui požymis yra tai, kad Aplinkraščių

- 5/1994 parengusi institucija šioje preambulėje manė esant tikslinga atkreipti kredito įstaigų dėmesį į IRPH lygį, palyginti su rinkos norma, ir būtinybę taikyti neigiamą maržą, siekiant jas priderinti prie tos normos.
- 60 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui atliekant vertinimą taip pat svarbu tai, kad ši informacija, paskelbta *Boletín Oficial del Estado*, pateikta Aplinkraščio Nr. 5/1994 preambulėje, o ne sutartyse taikytiną lyginamąjį indeksą nustatančiame aplinkraštyje, į kurį daroma nuoroda ginčijamoje sąlygoje, t. y. Aplinkraštyje 8/1990. Šis teismas konkrečiai turi patikrinti, ar dėl gautos minėtos informacijos atlikti veiksmai, kurių, jau reiškiančių teisines paieškas, nebuvo galima pagrįstai tikėtis iš vidutinio vartotojo.
- 61 Antra, dėl tokios sąlygos, kaip ginčijama, galimo nesąžiningumo vertinimo reikia pažymėti, kad Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.
- 62 Šiuo klausimu pirmiausia reikia nurodyti, kad iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog atsakovė pagrindinėje byloje teigia, kad dėl ginčijamos sąlygos buvo atskirai derėtasi. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išspręsti šį klausimą, atsižvelgdamas į Direktyvos 93/13 3 straipsnio 2 dalies pirmoje ir trečioje pastraipose numatytas įrodinėjimo pareigos paskirstymo taisykles, kuriose, be kita ko, nurodyta, kad tuo atveju, kai verslininkas tvirtina, kad dėl tipinės sąlygos buvo atskirai derėtasi, jam tenka pareiga tai įrodyti.
- 63 Nacionalinis teismas, vertindamas sutarties sąlygos, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, nesąžiningumą – tai jis turi atlikti pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalį – atsižvelgdamas į visas bylos aplinkybes turi įvertinti, pirma, galimą sąžiningumo reikalavimo nesilaikymą ir, antra, galimą ryškų neatitikimą vartotojo nenaudai, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą (2019 m. spalio 3 d. Sprendimo *Kiss ir CIB Bank*, C-621/17, EU:C:2019:820, 49 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 64 Siekiant patikslinti šias sąvokas, visų pirma dėl klausimo, kokiomis aplinkybėmis atsiranda toks neatitikimas „pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą“, reikia priminti, kad pagal Direktyvos 93/13 šešioliktą konstatuojamąją dalį nacionalinis teismas turi patikrinti, ar verslininkas, sąžiningai ir teisingai veikdamas vartotojo atžvilgiu, galėjo pagrįstai tikėtis, kad vartotojas būtų sutikęs su tokia sąlyga, jei dėl jos būtų atskirai derėtasi (2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 60 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 65 Antra, siekiant nustatyti, ar dėl sąlygos atsiranda „ryškus“ iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų „neatitikimas“ vartotojo nenaudai, reikia, be kita ko, atsižvelgti į nacionalinės teisės normas, taikytinas nesant šalių susitarimo, siekiant įvertinti, ar dėl šios sutarties vartotojas atsiduria mažiau palankioje teisinėje padėtyje, nei numatytoji galiojančioje nacionalinėje teisėje, ir, jei reikia, tai kiek (šiuo klausimu žr. 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 59 punktą). Vertinant sąlygą dėl paskolos sutartyje numatytų palūkanų skaičiavimo, be kita ko, svarbu palyginti šioje sąlygoje numatytos paprastųjų palūkanų normos skaičiavimo metodą ir jį taikant gautą faktinį šios normos dydį su įprastai taikomais skaičiavimo metodais ir įstatyme įtvirtinta palūkanų norma, taip pat su pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutarties sudarymo momentu rinkoje vyravusia palūkanų norma nagrinėjamai paskolos sutarčiai lygiavėrcio dydžio ir trukmės paskolos atveju (2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 65 punktą).

- 66 Taip pat reikia priminti, kad sutarties sąlygos skaidrumas, kurio reikalaujama Direktyvos 93/13 5 straipsnyje, yra vienas iš veiksnių, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant šios sąlygos nesąžiningumą (2019 m. spalio 3 d. Sprendimo *Kiss ir CIB Bank*, C-621/17, EU:C:2019:820, 49 punktą). Kita vertus, iš šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalies matyti, kad vien aplinkybė, jog sąlyga nėra suformuluota aiškia, suprantama kalba, negali lemti jos nesąžiningumo (šiuo klausimu žr. 2021 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Gómez del Moral Guasch*, C-655/20, EU:C:2021:943, 37 punktą).
- 67 Galiausiai reikia atsižvelgti į Direktyvos 93/13 4 straipsnio 1 dalį, kiek joje patikslinta, kad sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas, be kita ko, remiantis visomis kitomis sutarties sąlygomis. Kadangi, kaip matyti iš Aplinkraščio 5/1994 preambulės, IRPH apima komisinių poveikį, gali būti svarbu išnagrinėti komisinių, kurie gali būti nurodyti kitose pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutarties sąlygose, pobūdį, siekiant patikrinti, ar egzistuoja dvigubo atlygio už tam tikras paskolos davėjo paslaugas rizika.
- 68 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti pagrindinėje byloje nagrinėjamą situaciją, atsižvelgdamas į šio sprendimo 51–67 punktuose minimus nurodymus, prieš tai patikrinęs aspektus, priskirtinus prie šios bylos faktinių aplinkybių ir nacionalinės teisės pagrindo.
- 69 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis ir 4 bei 5 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad, vertinant hipoteka užtikrintos paskolos su kintamąja palūkanų norma sutarties sąlygos, pagal kurią periodiškai peržiūrint šiai paskolai taikomą palūkanų normą kaip lyginamuoju indeksu remiamasi oficialiai paskelbtame aplinkraštyje nustatytu indeksu ir jis padidinamas, skaidrumą ir galbūt nesąžiningumą, yra svarbi kitame aplinkraštyje esanti informacija, kad, atsižvelgiant į šio indekso apskaičiavimo metodą, tam indeksui turi būti taikoma neigiama marža siekiant tą palūkanų normą priderinti prie rinkos normos. Taip pat svarbu išsiaiškinti, ar ši informacija yra pakankamai prieinama vidutiniam vartotojui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 70 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 3 straipsnio 1 dalis ir 4 bei 5 straipsniai

turi būti aiškinami taip:

vertinant hipoteka užtikrintos paskolos su kintamąja palūkanų norma sutarties sąlygos, pagal kurią periodiškai peržiūrint šiai paskolai taikomą palūkanų normą kaip lyginamuoju indeksu remiamasi oficialiai paskelbtame aplinkraštyje nustatytu indeksu ir jis padidinamas, skaidrumą ir galbūt nesąžiningumą, yra svarbi kitame aplinkraštyje esanti informacija, kad, atsižvelgiant į šio indekso apskaičiavimo metodą, tam indeksui turi būti

taikoma neigiama marža siekiant tą palūkanų normą priderinti prie rinkos normos. Taip pat svarbu išsiaiškinti, ar ši informacija yra pakankamai prieinama vidutiniam vartotojui.

Parašai.